

BILAGA 2
TILL BESLUT

11.1211-170-80

Obj nr 10 02 049

1982-06-10

02 49

SKÖTSELPLAN FÖR
NATURRESERVATET
TROMTÖ

se även beslut 1991-01-28 dnr. 231-6364-90

Utarbetad på grundval
av inventeringar samt
förslag till skötselplan
som Ekokonsult HB upp-
rättat på länsstyrelsens
uppdrag i samråd med
markägaren och berörda
myndigheter

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET TROMTÖ

Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård samt utnyttjande

1. Allmänna principer

Målsättningen för reservatets skötsel skall vara att bevara och om möjligt öka de naturvetenskapliga och kulturhistoriska värdena samtidigt som friluftslivets intressen i möjligaste mån tillgodoses.

För betesmarkernas del innebär detta ett fortsatt bete, dels för att bevara öppna strandängar eller andra ängsmarker, dels för att bevara eller återskapa karaktären hos ekhagmarkerna eller den betespräglade vegetationen på betade öar. Om möjligheter saknas att på sikt upprätthålla ett erforderligt betetryck inom ekhagmarkerna, bör som alternativ målsättning för dessa områden eller delar därav gälla, att de på sikt omvandlas till ek- och/eller bokskogar.

Beträffande målsättningen för ekblandskogar eller delar därav kan olika principer övervägas, nämligen:

- a) rekonstruktion av ett betesstadium, d v s tillskapande av ekbjörkhagar
- b) utveckling mot naturskog, d v s inga ingrepp får företas
- c) lövskogsbruk med inriktning på lövblandskog eller rena bestånd av ek eller bok.

Målsättning a) innebär att nuvarande tämligen kraftigt igenvuxna ekblandskogar röjes och gallras och att bete återinföres. Detta skapar ett ljust och öppet landskap där miljöer för ett flertal växt- och djurarter uppkommer, landskapets diversitet ökar. Med tanke på de svårigheter som redan i dag finns att hålla tillräckligt betetryck inom befintliga ekhagmarker, torde det vara svårt att kunna uppfylla denna målsättning för ekblandskogarna.

Utveckling mot en naturskog enligt målsättning b) innebär att skogen får utvecklas helt fritt utan några skogliga åtgärder. Detta medför att skogens ekosystemvärde ökar och att miljöer för ett flertal, av det moderna skogsbruket kraftigt tillbakaträngda arter, skulle kunna tillskapas. Dylika naturskogsområden är sällsynta i södra Sverige.

Målsättning c) innebär att ekblandskogarna utnyttjas för lövskogsbruk, antingen med inriktning på blandbestånd eller på mer eller mindre rena enkelbestånd. Om det senare alternativet väljs, innebär det att ekosystemen förenklas och att endast ett fåtal organismer tillgodoses. Det är därför angeläget att eftersträva blandade bestånd med en flerskiktad struktur. Skogsområdets attraktivitet för såväl människor som djur kan härigenom bevaras utan ett alltför omfattande naturvårdsintrång. Inom begränsade ytor kan det dock vara nödvändigt med ett mer naturvårdsinriktat lövskogsbruk, vilket innebär att ca 10 % av stammarna kvarlämnas att åldras utan avverkning. Virkesmässigt sekunda stammar, liksom döda träd och boträd kvarlämnas. Syftet med dessa åtgärder är att härigenom skapa förutsättningar för speciellt ovanliga eller sällsynta växt- och djurarter, särskilt insekter och vedsvampar, som kan finnas i området eller som kan tänkas kolonisera det.

För bokskogsdominerade områden kan liknande målsättningar uppställas, men med tanke på bokområdenas olika tillstånd och förutsättningar i fråga om näringsstatus och fuktighet förefaller det rimligt att anta olika målsättningar för olika delar av bokskogen. Härigenom skulle såväl vetenskapligt intressanta områden som områden av betydelse för friluftslivet kunna bevaras eller tillskapas. Således bör vissa vetenskapligt intressanta bokskogsområden, främst sådana med mycket gamla träd, bevaras orörda och tillåtas fri utveckling mot naturskog. Härigenom skapas möjligheter för ett bevarande av för vårt land mycket ovanliga ekosystem med en unik insektsfauna och en ovanlig vedsvampflora. Andra bokskogsområden bör kunna utnyttjas för bokskogsbruk. Därvid är det emellertid önskvärt att inga hyggen tas upp i strandnära områden med tanke på riskerna för stormfällning. I stället bör här lämnas en skogsbård där inga skogliga åtgärder genomföres. Att införa betesgång, antingen med boskap eller ollonsvin, förefaller inte särskilt angeläget inom de nuvarande bokskogsområdena men kunde vara intressant som förnyingsåtgärd i svårförnygrade hedbokskogsbestånd.

Målsättningen för fuktlövskogar, huvudsakligen dominerade av al, bör vara att låta dessa utvecklas fritt, för att tjäna som replipunkter för djurlivet (däggdjur, fåglar, krä- och groddjur samt insekter). Alternativt kan en del av skogarna återföras till öppna fuktängsmarker, vilka i så fall måste betas och med vissa års mellanrum röjas, eller till viss del utnyttjas för lövskogsbruk. I det senare fallet då med huvudinriktning på al.

2. Målsättning för mark-, fauna- och vegetationsvård

Målsättningen med reservatets skötsel innebär att tillvarata de kulturellt-vetenskapliga naturvårdsvärdena samtidigt som möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser skall ges allmänheten. Härvid skall emellertid beaktas

11.1211-170-80

- att kulturlandskapets egenart och landskapsestetiska värden skall bevaras
- att för området karakteristiska vegetationstyper som t ex bokskogar, ekblandskogar, ekhagar, hållmarker och strandängar skall bevaras eller återskapas
- att vissa skogsområden skall få utvecklas fritt till naturskog för att gynna ovanliga fauna- och floraelement
- att områdets förutsättningar för fågelliv och annat djurliv skall behållas eller förbättras samt
- att strövstigar, parkeringsplatser, bryggor och andra anordningar för rörligt friluftsliv skall iordningställas och underhållas varvid hänsyn skall tas till områdets naturvärden.

3. Disposition av mark och vatten

Med utgångspunkt från tidigare förd malsättningsdiskussion och ovan angiven målsättning skall naturreservatets areal disponeras som framgår av bilaga 2 till skötselplanen. Detta innebär följande ungefärliga arealfördelning:

Skogsmark

Naturskog	ca 79 ha
Bokskog	ca 124 ha
Ekblandskog	ca 5 ha
Fuktlövskog	ca 3,5 ha

Betesmark

Ekhagmark	ca 72 ha
Buskmark	ca 11 ha
Ängsmark	ca 9 ha varav strandäng ca 3 ha

Övrig mark

Annan öppen mark	ca 4 ha
Hållmark	ca 6 ha
Kärrmark	ca 5 ha
Åkermark	ca 34,5 ha
Vägar, p-platser etc	ca 2 ha

Vattenområden inklusive vassbälten ca 850 ha

Alternativ disposition för ekhagmarker, vilka genom resursbrist på sikt sannolikt inte kan vidmakthållas genom föreslagna åtgärder, har angivits i bilaga 3. Vid en eventuell omDisposition skall den turordning gälla, som angivits i bilagan. En total omDisposition innebär följande förändringar i arealfördelningen:

Av ca 72 ha ekhagmark överföres
ca 16 ha till ekblandskog med normalt lövskogsbruk
ca 32 ha till ekblandskog med ett naturvårdsinriktat lövskogsbruk
medan ca 24 ha bevaras som hagmark (därav utgör Tummaholmen ca 2,7 ha).

4. Principer för skötsel samt åtgärder av allmän karaktär

4.1 Skogsmarkens skötsel

4.1.1 Naturskogar

De arealer som utgör naturskogar skall lämnas helt utan skötsel, så att ekosystemen kan bibehållas någorlunda intakta. Träd som faller över stigar får, endast om det är absolut nödvändigt från framkomlighets-synpunkt, sågas av en eller två gånger, så att stammarna kan flyttas åt sidan.

4.1.2 Bokskogar

Bokskogarna skall skötas som ett normalt bokskogsbruk. Föryngringen bör dock ske blockvis inom området, så att inte all skog föryngras samtidigt. Föryngringen torde kunna utföras som en självföryngring under skärm utan föregående markberedning. Om plantering av bok kommer till stånd, skall bok av traktens proveniens utnyttjas. Längs stränderna bör avverkning ske med försiktighet och helst bör en zon om 25-50 m närmast stranden helt undantas skogliga åtgärder, för att minska riskerna för stormfällning. Enstaka träd må dock avverkas. Stora, kraftiga bokar eller ekar skall lämnas kvar. Det är vidare önskvärt att avenbocar med väl utvecklade stammar gynnas.

Drivning av virket bör ske med försiktighet så att onödiga markskador ej uppkommer. Detta gäller även vid avverkning av barrskog i bokområden.

4.1.3 Ekblandskogar

Ekblandskogen skall i stora delar skötas som ett lövskogsbruk med inriktning på i första hand ek och bok. I trädskiktet bör emellertid om möjligt ingå även andra sydliga lövträd som t ex ask, lind eller avenbok. Vid gallring bör stora ekar sparas.

På mindre ytor, där särskilda naturvärden finns, bör skötseln ske som ett naturvårdsinriktat lövskogsbruk. Detta innebär att ca 10 % av stammarna, huvudsakligen virkesmässigt sekunda stammar liksom bo-träd eller döda träd, kvarlämnas att åldras utan avverkning. De ytor som kan bli föremål för dessa åtgärder är dock begränsade.

11.1211-170-80

Föryngringen bör kunna tryggas genom självföryngring. Om plantering företas, skall plantmaterialet vara av inhemsk proveniens.

Drivning av virket bör ske med försiktighet så att onödiga markskador ej uppstår.

4.1.4 Fuktlövskogar

I de fall fuktlövskogar utnyttjas för lövskogsbruk skall inriktningen alltid vara klibbal, möjligen ask eller björk. Främmande trädslag får ej planteras in. Föryngringen bör kunna ske genom självföryngring.

4.2 Betesmarkernas skötsel

4.2.1 Ekhagmarker

Hagmarkerna skall utnyttjas som betesmarker. Vid återskapandet av igenvuxna partier bör ett glest trädskikt av ek, björk eller lind eftersträvas. Vildapel, oxel, rönn, hagtorn, druvfläder, hassel, nypon, en och slån bör ingå som ett lägre träd- och buskskikt. Gamla ihåliga träd, murkna stubbar och vindfällan får ej tas bort. Det avfall av kvistar och ris som uppstår vid återskapandet, skall läggas i mindre högar, men får ej brännas, utan skall få utgöra substrat för bl a vedfaunan.

Uppväxande sly bör röjas manuellt om betestrycket blir för svagt. På sikt bör även en viss träd-föryngring planeras. Ofta kan detta göras genom att låta enstaka träd gå upp i en "strumpa" av taggiga buskar.

4.2.2 Ängsmarker

Till ängsmarkerna har förts vallar, vilka omlagts till permanenta beten samt strandängsområden. Principen för skötseln skall vara att hålla ängsmarkerna fria från träd och buskar. Enstaka stora solitärer eller spridda, små buskgrupper kan dock tolereras. Betestrycket bör hållas tämligen hårt för att förhindra slybildning. Vid behov bör ängsmarkerna slås med slåttermaskin för att förhindra en alltför högvuxen och grov gräs- eller örtvegetation.

11.1211-170-80

4.2.3 Betade öar

För att bevara den betespräglade vegetationen på en del öar måste betesdriften upprätthållas. De betade öarna skall om möjligt hållas fria från träd. Enstaka solitärer av bl a ek, oxel, bok eller tall kan dock tillåtas. Vegetationen i övrigt skall präglas av enbuskar samt hagtorn, nypon och slån. Utpräglat taggiga buskar bör dock inte få för stor utbredning. Om så sker måste röjningar tillgripas.

4.3 Skötseln av övrig mark

4.3.1 Hällmarker

Inom hällmarkerna föreligger oftast stora problem vid föryngring av skog. Det är därför angeläget att dessa inte påverkas av skogliga åtgärder, utan lämnas att utvecklas fritt. Den krattvegetation som inte sällan uppträder bör bevaras så långt möjligt. Spontan föryngring av gran eller tall bör uppmärksammas men tillåtas.

4.3.2 Vägar och parkeringsplatser

Vägar skall förbättras och underhållas på sådant sätt att de kan utnyttjas som promenadstigar. Nya skogsbilvägar får ej anläggas.

Parkeringsplatser bör i princip ej anläggas långt inne i reservatet. Anläggningen skall anpassas till landskapsbilden och utföras på sådant sätt att intrånget i naturmiljön blir minsta möjliga.

4.3.3 Åkermarker

Åkermarkerna skall skötas genom fortsatt åkerbruk. Eventuell dikning eller dränering bör utföras på sådant sätt, att effekterna på t ex närliggande skogsmarker blir så små som möjligt.

4.4 Vattenområden

Vattenområdena inom reservatet torde inte erfordra någon särskild skötsel.

5. Åtgärder av allmän karaktär

5.1 Betesfrågor

Som betesdjur bör nötkreatur utnyttjas. Enstaka hästar kan tillåtas. Fårbyte bör förekomma enbart på betade öar.

11.1211-170-80

Betesperioden skall huvudsakligen omfatta tiden juni - oktober, men inget hinder föreligger att bete bedrivs även under andra tider. Om så sker, måste emellertid tillses att betesdjuren inte åstadkommer onödig skada på vegetationen, t ex genom barknag eller liknande. Stödutfodring bör därför tillgripas under perioder utanför den ordinarie betesperioden.

Stödutfodring av betesdjur får ske på begränsade men lämpliga platser inom ekhagmarkerna, men bör i första hand ske inom gamla odlingsarealer. När stödutfodringen upphör bör eventuella foderrester, halm, stora mängder spillning etc, ihopsamlas och bortförslas.

Särskild fållindelning torde inte erfordras inom ekhagarna, men kan vid behov avgöras i samråd mellan djurhållaren och naturvårdsförvaltaren. Om betestrycket inom delar av hagmarkerna visar tendenser till avmattning, bör en eventuell fållindelning övervägas.

5.2 Gödsling

Spridning av handelsgödselmedel, flytgödsel eller liknande får icke förekomma inom naturliga betesmarker.

5.3 Hägnader

Befintliga stenmurar bör bevaras så långt möjligt. Raserade murar bör återuppbyggas, särskilt på framträdande platser i landskapet eller i områden som högfrekvent utnyttjas som strövområden.

Stängsel runt betesmarkerna kan med fördel utgöras av två rader slät tråd kompletterat med en strömförande tråd eller en taggtråd. Taggtråd bör undvikas, men må utnyttjas som enda stängseltyp. Tryckimpregnerat trästaket bör av landskapsestetiska skäl undvikas.

6. Viltvård

Syftet med viltvården skall vara att inom området hålla en god viltstam, varigenom även allmänheten kan beredas möjligheter till kontakt med vilt.

Vilttillgången bör anpassas till områdets förmåga att hysa en viss viltstam. Stammarna av mink, räva, kråka och gråtrut bör hållas under noggrann kontroll, och vid behov bör dessa arter beskattas.

Viltvården i området bör vintertid inriktas på iordningställande av utfodringsplatser för hjortdjur, främst rådjur. Foderplatserna skall erbjuda hö, kraftfoder och saltsleken. Efter utfodringssäsongens slut bör foderplatserna städas och, om så bedöms nödvändigt, kalkas för att undvika spridning och uppkomst av parasiter.

11.1211-170-80

7. Tillsyn

Tillsyn av naturreservatet, underhåll av anläggningar etc kan till övervägande del ske genom förvaltaren. Under sommarmånaderna juni - augusti erfordras emellertid en mer kontinuerlig bevakning, renhållning samt skötsel av sanitära anordningar. För detta ändamål kan det vara lämpligt att en särskild tillsynsman anställs under den aktuella tidsperioden.

För tillsynsmannen bör instruktion utarbetas samt avtal upprättas mellan denne och naturvårdsförvaltaren.

8. Skötselområden och åtgärder

Naturreservatet har indelats i skötselområden (bilaga 4). De gjorda indelningarna är huvudsakligen baserade på den framtida markanvändningen, homogenitet i vegetationen och skötselåtgärder. Skötselområde har i löpande text förkortats so.

Varje skötselområde har behandlats under följande rubriker:

Beskrivning: Kortfattad beskrivning av nuvarande utseende och tillstånd.

Målsättning: Syftet med delområdets disposition och skötsel för framtiden.

Engångsåtgärd: Åtgärd som bör utföras för att uppnå eller bibehålla angiven målsättning.

Underhåll: Åtgärd eller åtgärder som regelbundet krävs för att bibehålla områdets önskade tillstånd enligt uppställd målsättning.

Prioritering av de föreslagna åtgärderna har, i den mån det bedömts angeläget, gjorts för varje skötselområde.

För att undvika upprepningar i detaljbeskrivningen av åtgärder, har sammanfattande benämningar angivits för de åtgärder, som har en mer allmän karaktär. Följande beteckningar har därvid använts:

ÅtgärdI denna plan avses

Gallring

Utglesning av trädgrupper eller skogsbestånd under tillvaratagande av virke.

Röjning

Utglesning av trädgrupper eller skogsbestånd, ej avseende uttag av virke.

Risdragning

Ihopsamling av grenar och ris efter avverkning.

11.1211-170-80

Skötselområde 1

- Beskrivning: Åker som i öster lämnats att växa igen.
- Målsättning: Åker. Området må, om behov föreligger utnyttjas som parkeringsplats.
- Engångsåtgärd: Røjning av sly i den östra delen samt uppløjning.
- Underhåll: Fortsatt åkerbruk.

Skötselområde 2

- Beskrivning: Bård med al och björksly mellan vägen och vattnet. I öster sluten skog med inblandning av några ekar. I väster öppen ängsmark med dominans av kvickrot. Hallon och slån förekommer.
- Målsättning: De västra delarna söder om so 1 hålles fria från träd och buskar. Den östra delen skall bilda sluten skog med al och björk samt om möjligt även ek.
- Engångsåtgärd: De västra delarna röjes. Avverkningsrester ihopsamlas och brännes på platsen. Eventuell slätter av högvuxen vegetation.
- Underhåll: Vid behov røjning i den västra delen. Den östra delen röjes och gallras när så bedöms erforderligt. Betning med nötkreatur.

Skötselområde 3

- Beskrivning: Ekdominerad lövskog med huvudsakligen yngre träd. Buskskikt med bl a hagtorn och rönn. Inslag av döda träd och buskar.
- Målsättning: Ekskog. Lövskogsbruk. Gamla, stora ekar skall bevaras så långt möjligt.
- Engångsåtgärd: Røjning och gallring.
- Underhåll: Lövskogsbruk.

Skötselområde 4

- Beskrivning: Ekdominerad lövskog med inslag av al, björk och vildapæl. Välutvecklat och tätt buskskikt med hagtorn, krusbär, nypon och slån. Frodig högörtvegetation. Res-ter efter tegelbruket.

11.1211-170-80

Målsättning: Beteshage med friställda ekar samt ett glest buskskikt med hagtorn och nypon. Resterna efter tegelbruket bevaras enligt riktlinjer från länsantikvarien.

Engångsåtgärd: Rökning och gallring efter samråd med länsantikvarien.
Risdraging. Materialet brännes på platsen. Uppsättning av stängsel.

Underhåll: Årligt bete. Vid behov kompletterande rökningar.

Skötselområde 5

Beskrivning: Igenvuxen åkermark, gräsdominerad men med inslag av högrörter.

Målsättning: Ängsmark

Engångsåtgärd: -

Underhåll: Betning med nötkreatur.

Skötselområde 6

Beskrivning: Hagmark med ek och björk. I fuktigare partier även inslag av al. Längst i norr trädfattig mark med karaktär av enefälad. På torrare partier är vegetationen av torrängskaraktär.

Målsättning: Hagmark med spridda ekar och björkar samt hagtorn, nypon och slån.

Engångsåtgärd: Rökning av sly.

Underhåll: Årligt bete med nötkreatur. Översyn av stängsel. Ca vart 5:e år rökning av uppväxande sly.

Skötselområde 7

Beskrivning: Gamla lergravar med delvis öppna vattenytor, men huvudsakligen igenvuxna med vass, viden och al. Otillgängligt.

Målsättning: Område med fri utveckling.

Engångsåtgärd: Ingen

Underhåll: Inget

11.1211-170-80

Skötselområde 8

- Beskrivning: Alkärrsområde med små gölar här och var. Busk-
skikt med brakved, rönn och hassel. Enstaka ekar.
- Målsättning: Alkärr där ett försiktigt lövskogsbruk må bedrivas.
Området bör annars bilda en buffertzon mot so 7.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Lövskogsbruk med inriktning på al.

Skötselområde 9 — *ändr. se beslut 1990-08-23*

- Beskrivning: * Björk-ekdominerad lövskog med inslag av ung bok
och hassel. *231-3928-90*
- Målsättning: Lövskog med inriktning på ek och bok.
- Engångsåtgärd: Røjning och gallring.
- Underhåll: Lövskogsbruk.

Skötselområde 10 — *ändr. se ois. 1990-08-23*

- Beskrivning: Gräsdominerad ängsmark med buskskikt av al, björk
och slån. *231-3928-90*
- Målsättning: Lövskog med inriktning på bok och ek.
- Engångsåtgärd: Plantering av bok och ek av traktens proveniens.
- Underhåll: Lövskogsbruk.

Skötselområde 11

- Beskrivning: Hagmark med björk, bok och ek. God föryngring av
björk och bok. I övrigt inslag av lind, rönn och enstaka
granar. I buskskiktet ingår hagtorn, hassel och en. I
fuktsvackor uppträder al och viden. I östra delen inslag
av strandängar, huvudsakligen dominerade av blåtåtel.
Området gränsar här till kraftiga vassbestånd.
- Målsättning: Betesmark med hagmarkskaraktär samt inslag av
öppen strandängsvegetation.
- Engångsåtgärd: Røjning av sly, främst björk.
- Underhåll: Årligt bete med nötkreatur. Vid behov, ca vart 5:e år,
förnyad slyrøjning.

11.1211-170-80

Skötselområde 12

Beskrivning: Åkermark.
Målsättning: Åker.
Engångsåtgärd: Ingen.
Underhåll: Fortsatt åkerbruk.

Skötselområde 13

Beskrivning: Bokskog av hedtyp eller fattig ängstyp. Jämn åldersfördelning, allt från täta unga bestånd till glesa bestånd med gamla träd. Insprängda stråk med ädellövskog, hållmarker och barrskogsdungar. En del granbestånd är sannolikt spontana. Längs stranden mer öppna partier samt inslag av al. Buskskiktet är sparsamt utbildat med ung bok och ek. Vildkaprifol förekommer.

Målsättning: Bokskog med inslag av mindre hållmarksområden samt grupper av spontant föryngrad, inhemsk gran. Den totala granarealen får dock inte överstiga 2 ha. Inom beståndet bör olika åldersstadier eftersträvas. Längs stranden bör skogen få utvecklas fritt i en bård, anpassad till rådande topografiska förhållanden, men av sådan bredd att den kan tjäna som vindskydd för innanför liggande skogsbestånd. Krattbestånd på hållmarker lämnas orörda.

Engångsåtgärd: Omedelbar avverkning av all, ej spontant förekommande inhemsk gran. Anläggande av parkeringsplats med plats för ca 15 bilar i nordvästra delen (vid vägen till Sjöberga).

Underhåll: Normal bokskogsskötsel.

Skötselområde 14

Beskrivning: Hållmarksområde med tall och en. I ytterområdena finns inslag av ask, ek och gran.

Målsättning: Låta området utvecklas fritt.

Engångsåtgärd: Ingen

Underhåll: Inget

11.1211-170-80

Skötselområde 15

- Beskrivning: Granskog med inslag av ädelgran i söder. Sparsamt utbildat fältskikt.
- Målsättning: Bokskog.
- Engångsåtgärd: Slutavverkning av all gran inom 10 år. Spontan självföryngring av lövskog eller plantering av bok.
- Underhåll: Efter hand röjning för att gynna bok vid självföryngring. Normalt bokskogsbruk.

Skötselområde 16

- Beskrivning: Granskog med några mindre hyggen. I väster finns inslag av tall. I norr hållmarker med något ek. I ett fuktigare stråk al och björk.
- Målsättning: Bokskog med inslag av hållmärk med ek i norr.
- Engångsåtgärd: Slutavverkning av all gran och tall inom 10 år. Plantering av bok där så är möjligt, i övrigt spontan lövskogsföryngring.
- Underhåll: Bokskogsbruk.

Skötselområde 17

- Beskrivning: Barrblandskog med gran och tall samt mindre hygge. Andra träd och buskar är björk, bok, ek och rönn.
- Målsättning: Bokskog med inslag av ek.
- Engångsåtgärd: Slutavverkning av all gran inom 10 år. Bok planteras där så är möjligt eller självföryngras.
- Underhåll: Bokskogsbruk.

Skötselområde 18

- Beskrivning: Mindre hållmarksområde med främst tall men även ask, björk, bok, ek och gran samt en.
- Målsättning: Låta området utvecklas fritt.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

11.1211-170-80

SKötselområde 19

- Beskrivning: Högvuxet bok- och ekbestånd. Hägerkoloni. Frodigt busk- och fältskikt. Spridda döda träd.
- Målsättning: Bevara ett högstammigt skogsbestånd som häcklokal för häger, omgivet av en skyddszon utan skoglig skötsel.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Försiktig gallring må ske i den yttre skyddszonen om så bedöms erforderligt för att trygga målsättningen.

Skötselområde 20

- Beskrivning: Tämligen ung granskog med inslag av bl a asp.
- Målsättning: Bokskog.
- Engångsåtgärd: Slutavverkning av gran inom 30 år samt plantering eller självföryngring av bok.
- Underhåll: Normal bokskogsskötsel.

Skötselområde 21

- Beskrivning: Hällmarksområde med glest trädskikt av bok, ek gran och tall. Delvis berg i dagen. Blockig terräng. Sluttningarna ned mot omgivande skogsområden är av ängskaraktär med tätare lövskogsbestånd.
- Målsättning: Låta området utvecklas fritt.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

Skötselområde 22

- Beskrivning: Ängsmark som vuxit igen med tät al- och björkskog.
- Målsättning: Lövskog med björk och al. I området närmast Karlskrona Navigationssällskaps anläggning skall marken hållas öppen.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Lövskogsbruk. Rökning i östra delen för att hålla marken öppen.

11.1211-170-80

Skötselområde 23

- Beskrivning: Bokskog med stort inslag av ek. God bokföryngring. Gott om torra träd och vindfällen.
- Målsättning: Fri utveckling utan ingrepp.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

Skötselområde 24

- Beskrivning: Högväxt bokskog med särskilt i väster åldrig prägel. In-
sprängt förekommer hållmarksområden med ek och tall i
trädsiktet. Åtskilliga vindfällen samt döda träd. Markve-
getationen domineras främst av lundgröe och är i övrigt inte
särskilt artrik. Området hyser en artrik och ovanlig insekts-
fauna samt ett rikt fågelliv. Inom området finns en som na-
turminne fridlyst bok, Apostlaboken.
helt
- Målsättning: Att låta området utvecklas fritt till naturskog.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

Skötselområde 25

- Beskrivning: Träddunge med gamla ekar samt bok och hagtorn. Betas.
- Målsättning: Träddunge med ek och bok med inslag av buskar som skydd
för betesdjuren, men också till fröna för djurlivet.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Årligt bete med nötkreatur. Kullfallna träd bevaras.

Skötselområde 26

- Beskrivning: Gräsdominerad betesmark av ängskaraktär. I öster uppslag
av asp- och björksly. Betas.
- Målsättning: Öppen betesmark
- Engångsåtgärd: Rövning av sly.
- Underhåll: Årligt bete med nötkreatur. Vid behov rövning av uppväxande
sly. Gödsling.

11.1211-170-80

Skötselområde 27

- Beskrivning: Mindre åkerholme som domineras av gammal ek, men med inslag av yngre ek och bok.
- Målsättning: Fri utveckling för att gynna främst djurlivet.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

Skötselområde 28

- Beskrivning: Åkermark
- Målsättning: * Åker
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Fortsatt åkerbruk med ett fåtal fruktträd.

Skötselområde 29

- Beskrivning: Bokskog med stort inslag av ek, men även ask, björk, lönn och rönn. God bokföryngring. Ekarna är gamla och stora. Mellan de större träden finns ett välutvecklat buskskikt med hagtorn och nypon. Skogen betas svagt av nötkreatur.
- Målsättning: Betad ekhagmark med åldriga ekar och bokar. Krontäckningen bör variera inom området, men bör genomsnittligt vara omkring 50 %. Stora hagtornsbuskar sparas.
- Engångsåtgärd: En del mindre skräphögar städas bort. Björk röjes.
- Underhåll: Årligt bete med nötkreatur. Efter hand föryngring av ek och bok för att få nya stora träd, varvid den befintliga ungskogen bör utnyttjas.

Skötselområde 30

- Beskrivning: F d lagårdsplan. Gräsbevuxen yta, som delvis nyttjas som parkeringsplats. Skräpansamling.
- Målsättning: Öppen ängsmark
- Engångsåtgärd: Bortstädning av skräphög.
- Underhåll: Ca vart 3:e år slätter av vegetationen samt röjning av uppväxande sly.

11.1211-170-80

Skötselområde 31 (a + b)

- Beskrivning: a - Alkärr med inslag av ek och björk.
b - Blandlövskog med ek och bok m fl trädslag.
- Målsättning: a - Utveckling mot naturskog utan ingrepp, för att gynna djurlivet.
b - Lövskog med ungefär nuvarande trädslagssammansättning.
- Engångsåtgärd: a - Ingen
b - Gallring
- Underhåll: a - Inget
b - Gallring

Skötselområde 32

- Beskrivning: Strandängsområde med varierande fuktighetsgrad. Uppslag av al. Betas.
- Målsättning: Betad strandäng utan större inslag av buskar.
- Engångsåtgärd: Røjning av uppväxande al och annat sly.
- Underhåll: Årligt bete med nötkreatur. Vid behov røjning av uppväxande sly.

Skötselområde 33

- Beskrivning: Igenväxande hagmark med insprängda äldre odlingsarealer. Trädskiktet domineras av äldre ek, björk, lind och lönn samt unga träd av avenbok, ek, björk, asp och al. Vanliga buskar är en, hagtorn, hassel och rönn. Markvegetationen varierar beroende på fuktighetsförhållandena. I den nordvästra delen finns åtskilliga vindfällda ekar. De gamla odlingsarealerna är gräsdominerade men med uppslag av asp. Området betas, men betestrycket är i den norra och nordvästra delen mycket svagt eller helt obefintligt. I området pågår ekologisk forskning.
- Målsättning: Området bör i princip utnyttjas i överensstämmelse med vad som anges på bilaga 3. Detaljerad skötselplan bör utarbetas i samråd med de forskare som arbetar i området samt markägaren.

Skötselområde 34 (Tummaholmen)

Beskrivning: Glesbuskmark som domineras av björk och en. Större träd är ek och björk, huvudsakligen i söder och väster. Vid vattnet förekommer al. På norra delen stor andel hållmarker.

Målsättning: Fårbetad ö med hagmarkskaraktär.

Engångsåtgärd: Ingen

Underhåll: Årligt fårbete.

Skötselområde 35 (Lilla och Stora Ekeskär)

Beskrivning: * Till största delen kala klippor med vegetation i sprickor. På Stora Ekeskär finns en ca 3 m hög hagtorsbuske. Fågelskyddsområden.

Målsättning: Fri utveckling.

Engångsåtgärd: Ingen

Underhåll: Inget

Skötselområde 36 (Utö)

Beskrivning: Huvudsakligen enbuskmark med inslag av slån, nypon och hallon. Träd saknas. Mitt på ön och i öster finns hållmarker. Runt stränderna strandängsvegetation, som i söder är frodig. Fågelskyddsområde.

Målsättning: Fårbetad ö med enbuskvegetation och törnsnår.

Engångsåtgärd: Ingen

Underhåll: Årligt fårbete.

Skötselområde 37 (Ringholmen)

Beskrivning: Norra delen domineras av ekskog med inslag av björk och rönn. Fältskiktet är ängsartat med bl a lundstjärnblomma och bingel. I nordöst och på högsta punkten hållmarksvegetation med berg i dagen. Södra delen av ön domineras av bok. Inslaget av andra trädslag är litet. Buskskikt saknas. Fältskiktet är sparsamt utbildat med bl a harsyra och buskstjärnblomma. I ljusöppningar finns kruståtel. Betas svagt med får och nöt. I nordvästra delen finns ett minnestempel vid stranden (Ringtemplet).

11.1211-170-80

- Målsättning: Fri utveckling mot naturskog.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget med undantag för kontinuerlig röjning av äldre siktgata.

Skötselområde 38 (Västra Råholmen)

- Beskrivning: Hällmark med hällmarkstallskog och spridda inslag av björk, bok och ek. Fläckvis gott om enbuskar. Vid stranden något al och i söder strandängsvegetation.
- Målsättning: Fri utveckling.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

Skötselområde 39 (Västra Råholmen)

- Beskrivning: Lövskog med huvudsakligen ek och bok. Många äldre träd. I buskskiktet finns rönn, en och slån. Markvegetationen är heltäckande och domineras av krustätel, ängskovall och busktjärnblomma. Betas svagt av nötkreatur och får.
- Målsättning: Fri utveckling mot naturskog. Skogsbetet bör upphöra.
- Engångsåtgärd: Ingen
- Underhåll: Inget

Skötselområde 40 (Östra Råholmen)

- Beskrivning: I söder ädellövskog med ek som dominant. I sydost något björk. Längs stranden i öster och söder en relativt bred strandremsa med frodig vegetation. I norr enbuskmarker med en del bok, ek och gran. Mitt på ön finns en scoutanläggning. På nordvästra sidan finns en bra brygga.
- Målsättning: Utveckling mot naturskog i söder och bevarande av en enbuskdominerad vegetation i norr. Vedfång och lägerverksamhet skall vara tillåten.
- Engångsåtgärd: Fasta eldstäder iordningställes för lägerverksamheten. Mindre förrådsbyggnad som ersättning för tidigare riven byggnad bör kunna uppföras i anslutning till scoutanläggningen.
- Underhåll: Inget

11.1211-170-80

Skötselområde 41 (Sibbaskär och Sibbaskärsflöten)

Beskrivning: På Sibbaskär ängsdominerad vegetation, men inslag av hällmarker förekommer i den norra delen. I norr även en del halvstora björkar och några enbuskar. Sibbaskärsflöten är en i det närmaste kal klipphäll.

Målsättning: Fri utveckling

Engångsåtgärd: Ingen

Underhåll: Inget

Skötselområde 42

Beskrivning: Mark som tidigare varit öppen och sannolikt odlad men som nu är under igenväxning med björk och ek. Området utgör närmiljö till Karlskrona Navigationssällskaps anläggning och är intensivt utnyttjat som strövområde.

Målsättning: Öppen ängsmark med ett glest bestånd av ek och björk.

Engångsåtgärd: Rövning och gallring.

Underhåll: Fortsatt rövning och gallring samt slåtter på sensommaren.

9. Friluftsanordningar

9.1 Allmän målsättning

Tromtöhalvön erbjuder utomordentliga möjligheter som strövområde men har framför allt tillsammans med omkringliggande öar ett utpräglat vetenskapligt naturvårdsvärde. Halvön är genom det befintliga vägnätet lättillgänglig.

Syftet med anläggningar för rörligt friluftsliv skall därför vara att med enkla medel hålla området tillgängligt för allmänheten, men att största hänsyn tas till områdets stora naturvärden.

Allmän motorfordonstrafik skall endast vara tillåten fram till parkeringsplatsen vid Bruket. Härifrån bör en stig markeras upp till hagmarkerna i nordost och till bokskogen i söder.

Vid Tromtö nabb finns en allmän båtbygga, som huvudsakligen disponeras av Karlskrona Navigationssällskap. Anläggning och disposition av ytterligare bryggor bör lämpligen utredas gemensamt för hela Listerby skärgårdsområde, innan särskilda åtgärder vidtas.

11.1211-170-80

9.2 Detaljanvisningar

9.2.1 Vägar, parkeringsplatser, stigar och rastplatser

Vägarna inom reservatet skall vara grusbelagda. Underhåll skall ske av hela vägsträckningen ned till Tromtö nabb, så att vägen hålls i körbart skick för tillsyn och skötsel.

Skogsbilvägarna i reservatet skall underhållas på sådant sätt att de även kan utnyttjas för tillsyn och underhåll. Nya skogsbilvägar får dock inte anläggas. Den förfallna vägen genom gamla parken bör inte underhållas som väg utan endast användas som promenadstig.

Parkeringsplatsen vid Bruket skall vara den enda inom reservatet. Den bör ge utrymme för 15-25 personbilar.

En rastplats med bord och bänkar bör iordningställas intill parkeringsplatsen.

För att göra det lättare för allmänheten att nå det stora hagmarksområdet i nordost, bör en stig markeras från parkeringsplatsen genom ekblandskogen upp till hagmarkerna. Stigen kan med fördel följa den äldre skogsbilväg som finns i området. Härutöver bör en markerad stig anordnas mot söder genom bokskogen och ansluta till befintlig skogsbilväg. Två rastplatser med eldstad bör anordnas inom området dels vid Tumnaviken och dels vid Bökehäll.

9.2.2 Sanitära anordningar

Någon toalett föreslås inte, utan i stället bör hänvisning ske till den toalett som är uppställd vid Hjortahammars gravfält inom naturreservatet Vambåsa hagmarker. Skulle det ändå visa sig att toalett behövs, bör den kunna placeras diskret i anslutning till parkeringsplatsen.

Sopsäckställ skall placeras ut dels vid parkeringsplatsen, dels vid bryggan på Tromtö nabb.

9.2.3 Information och skyltning

Utförlig information om reservatet skall ges vid parkeringsplatsen samt på Tromtö nabb. Upplysningar skall ges om reservatets syfte, gällande föreskrifter för allmänheten, något om reservatets skötsel samt något om dess attraktioner. Kortfattad upplysning bör även ges om intilliggande naturreservat.

Med tanke på reservatets stora naturvärden och möjligheterna att med båt angöra skilda delar av området, bör ett flertal upplysnings- och orienteringsskyltar sättas upp. Dessa skyltar skall informera om gällande bestämmelser för allmänheten samt presentera en karta över reservatet. Vid den lilla upptrampade stigen, som leder till hägerkolonin, bör en skylt med information om hägerkolonin sättas upp. Det skall i texten framgå att hägrarna är känsliga för störningar under häckningstiden varför tillträde till området bör undvikas under perioden april och maj.

11.1211-170-80

Söder om Tromtö herrgård bör en skylt informera om områdets kulturhistoriska värden samt förklara landskapsutvecklingen. Vidare bör det övervägas att utarbeta en särskild folder om naturreservatets natur- och kulturhistoria.

En mer detaljerad plan för uppskyltning av reservatet bör successivt utarbetas.

Föreslagna skyltplaceringar har markerats i bilaga 5 till skötselplanen.

BILAGOR

- kartbilaga 1 Vegetationstyper
- kartbilaga 2 Planerad markanvändning
- kartbilaga 3 Alternativ disposition av hagmarker
- kartbilaga 4 Skötselområden
- kartbilaga 5 Anläggningar och information